

Dobrá „zlá“ kniha

Recenze na Zóny stínu Jozefa Kariky

Černá magie je bezpochyby jednou z nejzajímavějších oblastí, se kterou se člověk na poli hermetismu setká. Této problematice však bývá (a to zejména u nás) věnováno mnohem méně prostoru, než oblastem, které bývají řazeny do „světlého“ spektra.

Kniha Jozefa Kariky *Zóny stínu*, kterou vydalo nakladatelství Vodnář a která se na našem trhu objevila před prázdninami, dává česko-slovenskému čtenáři nahlédnout na celé spektrum různých odvětví magie, jež by se bez větších pochybností dala nazvat černé. Kniha přináší na naši scénu hned dvě nové věci - jednak boření mýtu, že psát o černé magii se rovná morálnímu zločinu, jednak přehled většiny směrů anglosaské postmoderní magie za posledních 40. let.

Zóny stínu lze tedy vnímat v těchto dvou rovinách - jednak jako cvičebnici pro potenciální černé magiky a pro zbylé čtenáře, kteří se nepohybují na internetu, je to minimálně informační infúze z oblasti postmoderní magie, jelikož mnohé prameny, z nichž autor čerpá, u nás nevyšly.

Autor sám je zastáncem pragmatické magie, která mu dává potřebnou svobodu využívat již vytvořených okultních systémů, dle libosti je kombinovat a měnit jejich původní význam. Cílem knihy (ve vztahu ke čtenáři) je zejména návod k individuální praxi. Zájemci je umožněno aplikovat systémy obecně známé (astrologie, tarot, kabala, apod.) na oblasti poměrně málo prozkoumané, jimiž jsou právě „zóny stínu“. Širším rámcem evokační struktury je především kabalistický klifot, tedy Strom smrti nebo noci. Ten autor dále dělí na deset planetárních démonů (názvosloví démonů je převzato od Agrippy, transaturnští démoni jsou získaní autorovou osobní praxí), čtyři živlové arcidémony (ze středověkých grimoárů), dvanáct zodiakálních protigéniů (od Quintschera, popř. Kabeláka) a dvacet dva strážců Sétových tunelů (od Crowleyho Liber CCXXXI a K Granta), tedy veškerých analogií aplikovatelných na kabalistický Strom. Autor volí dosti sugestivního obrazného popisu jednotlivých klif a jejich obyvatel, často v duchu středověké démonologie, dnes připomínajících spíše světy

různých hororů a fantasy. Karika však mnohokrát zdůrazňuje, že forma vnímání těchto světů je odvislá čistě na každém magikovi.

Volací signatury démonů všech kapitol (až na 22 Sétových tunelů) jsou originální, nejedná se tedy o původní grimoárové pantakly a obrazce. Originální jsou rovněž evokační formule pro 10 planetárních démonů, 4 arcidémony živlů, 12 zodiakálních protigéniů a 22 strážců tunelů Séta, sestavené z carrollovy uranské barbarštiny. Tato úvodní část nám dá k dispozici základní terminologický podklad, se kterým se dále pracuje v dalších kapitolách (např. Klifot a psychologie, Astrologie a klifot, Roční cyklus a magie klifotu, Vytváření tunelů, Klifotické vzorce, Evokace osobního démona, Magie odvrácené strany a přírodní říše, Magie lidského těla, Klifotická sexuální magie, Energie klifotu a útočná magie, Egregory odvrácené strany, Vampýrská metoda integrace, Zapomenutí, Choronzon, atd.) a který je aplikován i na světšější oblasti poznání jako je psychologie, medicína, biologie, ekonomie nebo jiné velmi praktické oblasti denního života. Samozřejmě nelze nezmínit i další okultní směry, které autor v průběhu textu nabízí jako alternativu k tradiční hermetice, jimiž jsou henochiánská magie, runová magie, i-ťing, sexuální magie, vúdú magie, nagualismus, ale i systémy vycházející z literárních fikcí jako Necronomicon nebo Pán prstenů. Velmi zajímavá je kapitola Zapomenutí (viz. např. dílo Phila Hinea), ve které autor aplikuje lovecraftiánské Prastaré na evolučně nižší přírodní říše a na tomto biologickém modelu nabízí pohled na černou magii jako pokus o dočasnou involuci, tedy pohyb proti proudu času ke zvířecím atavismům (popsané lykantropické praktiky), které jsou sice poměrně nebezpečné, ale za to o hodně energeticky mocnější. Všemi kapitolami se táhnou jako červená nit odkazy na různé filosofické směry a tato tendence vrcholí v poměrně rozsáhlém Doslovu (který může sloužit i jako úvod), ve kterém autor vyvrací, dekonstruuje a relativisuje mnohá klíšé, anachronismy a nepravdy, s nimiž se zájemce setkává nejen na poli magie, ale i esoteriky vůbec (jde např. o morální profil mága, důležitost ?dobrých? motivů pro magickou praxi, existence astrálního světa, prastarý původ hermetismu, objektivita zodiaku a čtyř živlů, nadřazenost magie nad čarodějnictvím a rozdíl mezi nimi, problematika vztahu magie a moci, pravda v magii apod.)

Synkretická forma dává knize, alespoň v našem geografickém kontextu, zajímavý nádech, kdy jednak formálně kombinuje ty úplně nejtradičnější a dobře známé systémy s myšlenkami a systémy moderními, které jsou u nás poměrně neznámé

(týfonská magie, chaos magie, vúdú magie apod.). Z druhé strany přílišné užití různých systémů by mohlo čtenáře svádět k jejich objektivizaci (resp. uvěřit, že kabalistický Strom, astrologický zodiak nebo Velká arkána tarotu jsou nezpochybnitelné a neměnné systémy), proto autor na mnoha místech varuje, aby na nich čtenář přílišně neupíral a v případě zájmu si vytvořil vlastní.

Autor od čtenáře nepřímo vyžaduje poměrně pokročilou praxi, která je navíc vysoce individuálního ražení, resp. je otázkou kolik lidí se do těchto experimentů bude ochotno a schopno pustit prakticky. Kniha nijak nezatajuje, že sama práce s klifotickými obsahy je poměrně nebezpečnou a proto se tuto cestu magikovi snaží usnadnit a nenechává jej tápat v pochybnostech. Vše prezentované (často s fantasmagorickým nádechem) se snaží smysluplně zdůvodňovat. V jedné kapitole dokonce užívá i termín „pozitivní zlo“, které zlo již neprezentuje jako nedostatek dobra, ale naopak vyvrací na mnoha příkladech velmi častý duální pohled na život a příčiny, které sebou tato fixace nese. Zejména zmiňovaný Doslov v tomto ohledu řeší na základě logických analýz, argumentů a praktických zkušeností věci jako např. karmický zákon, zpětný odraz a případná nebezpečí a ?odplaty? vůbec. Práce s klifotem nabízí podle autora práci s mocnějšími energiemi a bytostmi, jelikož na odvrácené straně Stromu není úplný ekvivalent sluneční sefiry a klify existují více méně individuálně bez nějakého jednotitele, který by byl zároveň cenzorem jejich aktivit a energií. Tento svět skořápek z druhé strany nelze opomíjet, jelikož se v životě každého člověka vyskytuje v menší, či větší míře každý den. Magické zvládnutí některého z démonů tedy nabízí osvobození se z jeho vlivu a využití energetické potenciality, jež přináší, ale kterou dokáže i škodit. Značnou (ne-li zásadní) míru „pozitivity“(resp. uvědomování si sama sebe) tedy klifotu nelze upírat.

Nyní se dostáváme k další věci, se kterou se knihy o černé magii musejí vždy vypořádat. Jsou jimi častá varování a zodpovědnost za zbrklého čtenáře, který by si předčasnou praxí mohl ublížit. Ač je to v rozporu s jinak zlými intencemi černého mága, kniha se s tímto závazkem vypořádává velmi příjemnou formou, kdy omezuje v klasické magii až k nesnesení zdlouhavé moralistické slovní průjmy na několik málo míst a to způsobem řečeno jazykem obrazným - čtenáři neříká, že kouření škodí zdraví, ale raději mu bez komentáře ukáže vypreparované plíce nakažené rakovinou. Tento způsob je dle mého názoru mnohem sugestivnější a dává studentovi více

svobodné vůle k rozhodování a utváření si vlastního názoru. V závěrečném doslovu navíc autor naznačuje, že mágy nejtradičnější školy jako byl Lévi, Papus a nebo tuzemský Kefer, Kabelák a Lasenic, lze z jistého úhlu nazírat i jako skutečné černé mágy, protože touto varující a diktující formou čtenáře odrazují, programují a poutají je na svůj „dogmatický“ styl, oproti mágům čistě „černým“ jako je Grant a Bertiaux nebo Carroll a Hine, kteří formou opačnou dávají mágovi svobodnou volbu rozhodnout se jakou stezkou se ve své praxi i vhledu vydá a neprivatizují si nárok na pravdu. Kritika se nevyhýbá ani slavným anglickým řádům jako OTO (včetně Crowleyho) nebo TGD, které aplikují na svobodnou vůli čtenáře mnohem intenzivnější „zastřovací“ metody, jež jim chvílemi dávají až sektářský nádech. Autor tímto poukazuje na zajímavý a někdy podceňovaný fakt, že samotnou mágovu mysl, vnímání a budoucí cestu velmi intenzivně utváří už jen výběr přečtené okultní literatury. Přílišné varování před praxí, s omezujícím záměrem, lze tedy v tomto ohledu považovat za magii černou, naopak přímou praxi dle svobodné vůle jednotlivce, za magii bílou, kladoucí na individualitu praktika větší nároky. Sám autor volí čistě (v tradičním smyslu) „zlý“ obsah a nechává na čtenáři, jak se k němu postaví. Jak konec konců na zadní straně přebalu říká citát od Borgese: „Je to obludná **knih**a, a kdo ji čte, stává se podobným této knize.“

U knihy pojednávající o zlu je samozřejmě nutno vytáhnout na povrch i její „klifot“, který si pod obalem nese. V tomto ohledu musím předeslat, protože nejsem obsahem knihy nějak pobouřen, že má kritika se dotýká spíše formální stránky. Z druhé strany kritika obsahu z pera tradičněji orientovaného magika by rozhodně nebyla nezajímavá.

Zóny stínu se na rozdíl např. od *Magie* nebo *Magie pro pokročilé* Josefa Veselého zacilují na konkrétnější oblast magie, přesto kniha v sobě nese podobné neduhy (ač v mnohem menší míře), protože některé pasáže by si zasloužily klidně i širší rozvedení. Autor se někdy nechává unášet poznámkováním poznámek pod čarou, které tvoří možná i třetinu knihy. K těmto formalistickým nedostatkům bych připojil i místy snad až zbytečné citace jiných autorů tam, kde by klidně stačila kratší parafráze. V duchu chaos magie mi přišlo trochu paradoxní, že kniha volí synkretický styl, který sice tuzemskému čtenáři dává nahlédnout pod pokličku světového dění, z druhé strany (jak už píše J.Veselý v Úvodu) „kdo to u nás plně ocení“?

Autor do určité míry obětoval vlastní sdělení přepisu textů jiných a často to působí, že

si citacemi usnadňuje práci před vlastními formulacemi, což z druhé strany pragmatické magii nelze zas tak úplně vyčítat. Obzvláště, když Karika v jiných svých textech otevřeně proklamuje postmoderní koláž jako jeden ze svých oblíbených pracovních nástrojů. Přesto, že se zdaleka nejedná o kompilaci, ale o myšlenkově nadmíru originální dílo, které pouze vychází z toho, co bylo o tématu napsáno (Grant, Bertiaux), bych si osobně dokázal představit i čistě původní text bez citací v duchu chaos mágů (ke kterým se autor hlásí) píšící původní texty v mnohém rezignující na původní hermetické systémy a styl.

Ačkoliv mi je sympatická tendence hledat vztahy a kompromisy mezi tradiční a postmoderní magií, z textu Zón stínu na mě místy působilo jakési autorovo rozpolcení mezi tradicí (u nás ukotvenou a čtenáři bližší) a postmodernu, kterou často tradicí jen redukuje, resp. píše sice o postmoderně, ale z textu je cítit duch, který se od tradice plně neodpoutal. Záleží zřejmě na okultní orientaci čtenáře, zda bude tento rys považovat za klad nebo zápor.

Podobná věc se také odráží ve formální odlišnosti mnohých kapitol, na nichž je někdy znát, že vznikaly jakoby s časovým odstupem a proměnou autorovy osobnosti. Jak již jsem zmínil Doslov by mohl být i Úvodem, jedná se vlastně o jakýsi autorův komentář ex post nebo dovysvětlení opomenutého k již napsaným kapitolám. Několik výtek by se našlo i k obsahu. Je samozřejmě otázkou, dá-li se černé magii vytýkat něco obsahově „zlého“, protože obsah knihy je z pohledu současné společnosti čistě amorální. Jinak řečeno celá kniha by se dala šmahem negovat. Je tedy čistě na čtenáři do jaké míry „skousne“, co mu autor předkládá a kdy jeho psychika začne „správnost“ informací odmítat. Přesto i ti otrlejší v některých pasážích (zejména závěrečných) zaváhají, je-li třeba zajít až tak daleko, konkrétně když autor nevyklučuje např. týrání zvířat, magické zabití nepřítele, nebo směřuje zájem na egregory masových vrahů. V tomto ohledu se mi tyto pasáže jeví jako spíše autorova osobní záležitost, kterou v textu objektivizoval. Z druhé strany poměrně dobře ilustrují o co v černé magii jde a kam až může dojít. Z třetí strany mohou být opět obrazným varováním před formou, kterou na sebe může nabrat magikova psychika přílišným experimentováním s klifotem a ze strany čtvrté mohou autorovi sloužit jako provokace současné magické scény.

Shrnuto a podtrženo, po originální a patriotické Slovanské magii, jsou Zóny stínu snahou vytvořit alternativu české magické i publikační tradici pokračující neustále v

duchu prvorepublikové Universalie.

Autor vychází od směrů tradičních (z části i thelemy) směrem k proudům postcrowleyánské magie, která má u nás o dost menší základnu příznivců. Kniha našim čtenářům nabízí mnoho zajímavých a podnětných informací, které jsou u nás jinak velice těžko k přečtení a rozvíjí oblast magie, která je neustále opomíjena. Ze strany autora mi tento tah připadá jako příjemná anarchie, která možná zčeří, možná nezčeří jinak poklidný tok naší okultní knižní produkce.

King Mob